

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 100/09-18

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 2. apríla 2009 predbežne prerokoval sťažnosť JUDr. M. F., N., zastúpeného advokátkou JUDr. V. S., N., vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 17 ods. 2, čl. 19 ods. 2 a 3, čl. 22 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 8 ods. 2, čl. 10 ods. 3 a čl. 13 Listiny základných práv a slobôd a práv podľa čl. 8 ods. 1 a 2 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením vyšetrovateľa Prezídia Policajného zboru, Úradu boja proti korupcii, odboru boja proti korupcii Západ sp. zn. ČVS: PPZ-139/BPK-Z-2007 z 23. októbra 2008 a uznesením Okresnej prokuratúry Topoľčany sp. zn. Pv 1556/2008 z 19. januára 2009 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť JUDr. M. F. odmieta pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 27. februára 2009 doručená sťažnosť JUDr. M. F., N. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátkou

JUDr. V. S., N., ktorou namietal porušenie svojich základných práv podľa čl. 17 ods. 2, čl. 19 ods. 2 a 3, čl. 22 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 8 ods. 2, čl. 10 ods. 3 a čl. 13 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práv podľa čl. 8 ods. 1 a 2 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením vyšetrovateľa Prezídia Policajného zboru, Úradu boja proti korupcii, odboru boja proti korupcii Západ (ďalej len „vyšetrovateľ“) sp. zn. ČVS: PPZ-139/BPK-Z-2007 z 23. októbra 2008 (ďalej aj „označené uznesenie vyšetrovateľa“) a uznesením Okresnej prokuratúry Topoľčany (ďalej len „okresná prokuratúra“) sp. zn. Pv 1556/2008 z 19. januára 2009 (ďalej aj „označené uznesenie okresnej prokuratúry“).

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že označeným uznesením vyšetrovateľa bolo proti sťažovateľovi vznesené obvinenie za zločin podvodu podľa § 221 ods. 1 a 3 písm. a) Trestného zákona v štádiu pokusu podľa § 14 ods. 1 Trestného zákona. Skutku, z ktorého je sťažovateľ obvinený, sa mal dopustiť tým, že pri vzájomných telefonátoch a osobných stretnutiach v N. v septembri 2007 opakovane žiadal od M. B. sumu 1 000 000 Sk ako úplatok pre sudcu Krajského súdu v Nitre za to, že senát, ktorému dotknutý sudca predsedá, rozhodne v prospech M. B. tak, že mu uloží taký trest, aby nemusel nastúpiť výkon trestu odňatia slobody. Tým istým uznesením vyšetrovateľa orgánu bolo vznesené obvinenie aj proti M. B. za prečin podplácania podľa § 333 ods. 1 a 2 písm. b) Trestného zákona.

Proti označenému uzneseniu vyšetrovateľa podal sťažovateľ 28. októbra 2008 sťažnosť, ktorú podrobne odôvodnil podaním z 1. decembra 2008. Sťažovateľ v sťažnosti adresovanej ústavnému súdu v tejto súvislosti uvádza:

„Vo svojej písomnej sťažnosti som poukázal na to, že vec nebola objasnená tak, aby to viedlo k záveru, že som skutok spáchal. Správne vyhodnotenie dôkazov by totiž v danom štádiu nasvedčovalo tomu, že existujúci skutkový stav nie je postačujúci pre konštatovanie dôvodnosti postupu podľa § 206 ods. 1 Trestného poriadku voči mojej osobe.“

Uznesením okresnej prokuratúry sp. zn. Pv 1156/2008 z 19. januára 2009 bola sťažnosť sťažovateľa proti označenému uzneseniu vyšetrovateľa zamietnutá ako nedôvodná. Okresná prokuratúra odôvodnila svoje uznesenie tým, že „Vyšetrovateľ Prezídia PZ mal na

postup podľa § 206 ods. 1 Tr. por. dostatok dôkazov, keď vychádzal z obsahu nahrávky zaznamenatej na CD - nosiči, ktorú zhotovil aj predložil spolu s trestným oznámením M. B., ako aj zo svedeckej výpovede M. B., ktorý sa podrobne vyjadril k okolnostiam, ktoré sú predmetom tohto trestného konania.

V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že predmetný záznam na CD nosiči, ktorého nezákonnosti a nepoužiteľnosti sa sťažovateľ domáha, nebol vyhotovený orgánmi činnými v trestnom konaní, pre ktoré je záväzné ustanovenie § 114 Tr. por., upravujúce možnosť nariadenia a prevedenia odposluchu a stanovujúce podmienky pre jeho použitie ako dôkazu v trestnom konaní. Pokiaľ však zvukový záznam nie je zabezpečený orgánmi činnými v trestnom konaní, nie je možné požadovať splnenie zákonom presne vymedzeného postupu a podmienok, za ktorých môže dôjsť k zabezpečeniu takéhoto dôkazu.

V tomto prípade bol zvukový záznam zabezpečený súkromnou osobou.

V tejto súvislosti tiež treba pripomenúť, že vznesenie obvinenia podľa § 206 ods. 1 Tr. por. nie je uznaním viny. Bude vykonané rozsiahle a vyčerpávajúce dokazovanie za účelom spoľahlivého zistenia skutkového stavu veci a preverenia obrany obvineného, produkovanej v dôvodoch sťažnosti. Nateraz však z doposiaľ zabezpečených dôkazov je možné konštatovať, že skutok sa stal, tento je trestným činom a je z neho dôvodne podozrivý práve JUDr. M. F.“.

Sťažovateľ v sťažnosti tvrdí, že „1) Vyšetrovateľ vznesol obvinenie proti mojej osobe iba na základe výpovede obv. M. B. a na základe predloženej prílohy - CD s obsahom rozhovoru údajne zo dňa 13. 09. 2007, pričom neviem na základe čoho prišiel k záveru, že rozhovor sa uskutočnil 13. 09. 2007. K tomuto záveru mohol vyšetrovateľ dospieť iba na základe výpovede obv. M. B.

2) Obsah rozhovoru zachytený na CD bol zo strany obv. M. B. vyhotovený nezákonným spôsobom, bez môjho vedomia a z jeho strany mohlo dôjsť k úprave a k manipulácii so záznamom. Obv. M. B. nemal žiadne zákonné právo vyhotoviť a použiť žiadne zvukové záznamy bez môjho vedomia a súhlasu ďalších osôb, nakoľko na vyhotovenie a použitie záznamu nemal oporu v zákone, pretože na odpočúvanie, nahrávanie a vyhotovovanie záznamov treba postupovať podľa § 114 Tr. por. - vyhotovovanie

obrazových, zvukových a obrazovo - zvukových záznamov a podľa § 115 Tr. poriadku - odpočúvanie a záznam telekomunikačnej prevádzky.

3) Môj výsluch pred vyšetrovateľom zo dňa 28. 05. 2008, ako svedka, ako aj pri konfrontácii s M. B. dňa 24. 09. 2008 je absolútne nezákonný, pretože mi kládol otázky z prehratej nahrávky, ktorá bola získaná nezákonným spôsobom v rozpore s § 114 a § 115 Trestného poriadku ako aj článkom 22 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky. Vyšetrovateľ postupoval v danom prípade absolútne nezákonným spôsobom, pričom musel vedieť, že takto získané dôkazy nie je možné použiť v trestnom konaní a v každom prípade bolo potrebné postupovať podľa Trestného poriadku resp. podľa Nariadenia Ministerstva vnútra SR číslo 51/2005, ktoré cituje ako majú postupovať orgány činné v trestnom konaní a nie postupovať svojvoľne a nezákonne, pričom som vyšetrovateľa 28. 05. 2008 upozornil, že nahrávka a jej prepis sú nezákonné, čo vyšetrovateľ nezaprotokoloval a zaprotokoloval to až pri konfrontácii s M. B. dňa 24. 09. 2008.“.

Sťažovateľ tiež uvádza, že «Podmienkou, aby dôkazom mohlo byť naozaj „všetko, čo môže prispieť k objasneniu veci“ je aby išlo o dôkazy získané zákonným spôsobom.

Dôkaz zaobstaraný v rozpore so zákonom (podľa § 89 ods. 2 Trestného poriadku v trestnom konaní nepoužiteľný), prenáša svoju nezákonnosť a procesnú nepoužiteľnosť aj na ďalší dôkaz, ktorých vychádza z obsahu nezákonne získaného dôkazu. Listina osvedčujúca obsah procesne nepoužiteľného dôkazu sa v spise nesmie ani nachádzať, aby žiadaným a určitým smerom neovplyvňovala príslušné orgány trestného konania v rámci procesu hodnotenia dôkazov. (Rozhodnutie NS SR č. 4 Tz 9/2006).».

Na základe uvedeného sťažovateľ ústavnému súdu navrhol, aby vo veci jeho sťažnosti rozhodol nálezom takto:

„Uznesením vyšetrovateľa PPZ, Úradu boja proti korupcii, Odboru boja proti korupcii Západ z 23. 10. 2008 ČVS: PPZ-139/BPK-Z-2007, ktoré nadobudlo právoplatnosť 19. 01. 2009 a uznesením Okresnej prokuratúry v Topoľčanoch z 19. 01. 2009 číslo Pv 1556/2008-16 právo sťažovateľa JUDr. M. F., bytom N. priznané článkom 17 ods. 2, článkom 19 ods. 2, článkom 19 ods. 3, článkom 22 ods. 1, článkom 22 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, článkom 8 ods. 2, článkom 10 ods. 3 a článkom 13 Listiny základných

práv a slobôd, článkom 8 ods. 1, článkom 8 ods. 2 a článkom 13 Európskeho dohovoru o ľudských právach porušené bolo.

Uznesenie vyšetrovateľa PPZ, Úradu boja proti korupcii, Odboru boja proti korupcii Západ z 23. 10. 2008 ČVS: PPZ-139/BPK-Z-2007, ktoré nadobudlo právoplatnosť 19. 01. 2009 a uznesenie Okresnej prokuratúry v Topoľčanoch z 19. 01. 2009 číslo Pv 1556/2008-16 sa zrušuje.“

II.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Sťažovateľ v konaní pred ústavným súdom namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 17 ods. 2, čl. 19 ods. 2 a 3, čl. 22 ods. 1 a 2 ústavy a čl. 8 ods. 2, čl. 10 ods. 3 a čl. 13 listiny a práv podľa čl. 8 ods. 1 a 2 a čl. 13 dohovoru označeným uznesením vyšetrovateľa a označeným uznesením okresnej prokuratúry, ku ktorému malo dôjsť tým, že vyšetrovateľ mu mal vzniesť obvinenie iba na základe výpovede obvineného M. B. a nezákonne získaného dôkazu - zvukového záznamu na CD vyhotoveného bez vedomia sťažovateľa a v rozpore s ústavou a zákonom.

Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti sťažovateľa považoval v prvom rade za potrebné poukázať na to, že jeho právomoc podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je založená na princípe subsidiarity.

Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy, príp. iné orgány verejnej moci. Ústavný súd sa pri zakladaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy, ale aj iné orgány moci sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov, príp. iných orgánov verejnej moci (m. m. IV. ÚS 236/07).

Princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu je ústavným príkazom pre každú osobu. Preto každá fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá namieta porušenie svojho základného práva, musí rešpektovať postupnosť tejto ochrany a požiadať o ochranu ten orgán verejnej moci, ktorého kompetencia predchádza právomoci ústavného súdu (podobne II. ÚS 148/02, IV. ÚS 78/04, I. ÚS 178/04, IV. ÚS 380/04).

Zmyslom a účelom tejto zásady je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti ultima ratio inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04).

V súvislosti s uplatňovaním princípu subsidiarity v konaniach o sťažnostiach, ktorými sťažovatelia namietajú porušenie svojich základných práv a slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z kvalifikovanej medzinárodnej zmluvy v trestnom konaní, ústavný súd opakovane zdôrazňuje, že trestné konanie od svojho začiatku až po jeho koniec je procesom, v ktorom sa v rámci vykonávania jednotlivých úkonov a realizácie

garancií pre ochranu práv a slobôd môžu zo strany orgánov činných v trestnom konaní naprávať, resp. korigovať aj jednotlivé pochybenia. Spravidla až po jeho skončení možno na ústavnom súde namietat' pochybenia, ktoré spôsobili, resp. mohli spôsobiť porušenia práv a slobôd označených v čl. 127 ods. 1 ústavy a ktoré neboli odstránené v jeho priebehu (napr. III. ÚS 3/02, III. ÚS 18/04, III. ÚS 75/05, IV. ÚS 76/05).

Zákonné predpoklady na ochranu základných práv a slobôd, ako aj ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z kvalifikovanej medzinárodnej zmluvy v priebehu trestného konania vytvárajú príslušné ustanovenia Trestného poriadku.

Podľa § 34 ods. 1 Trestného poriadku obvinený sa môže od začiatku konania proti svojej osobe vyjadriť ku všetkým skutočnostiam, ktoré sa mu kladú za vinu, a k dôkazom o nich, má však právo odopriet' vypovedať. Môže uvádzať okolnosti, navrhovať, predkladať a obstarávať dôkazy slúžiace na jeho obhajobu, robiť návrhy a podávať žiadosti a opravné prostriedky. Má právo zvoliť si obhajcu a s ním sa radiť aj počas úkonov vykonávaných orgánom činným v trestnom konaní alebo súdom.

Podľa § 34 ods. 4 Trestného poriadku sú všetky orgány činné v trestnom konaní a sú povinné vždy obvineného o jeho právach poučiť vrátane významu priznania a poskytnúť mu plnú možnosť na ich uplatnenie.

Podľa § 238 ods. 1 Trestného poriadku podanú obžalobu, ako aj návrh na dohodu o vine a treste predseda senátu najskôr prezrie z toho hľadiska, či pre ďalšie konanie poskytujú spoľahlivý podklad, najmä preverí, či prípravné konanie, ktoré im predchádzalo, bolo vykonané spôsobom zodpovedajúcim tomuto zákonu a či ju treba preskúmať alebo predbežne prejednať. Podľa § 243 ods. 2 Trestného poriadku pri predbežnom prejednaní obžaloby preskúma súd obžalobu a zákonnosť dôkazného materiálu.

Podľa § 244 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku po predbežnom prejednaní obžaloby súd obžalobu odmietne a vráti vec prokurátorovi, ak zistí závažné procesné chyby, najmä že boli porušené ustanovenia zabezpečujúce práva obhajoby.

Podľa § 317 ods. 1 Trestného poriadku sa prieskumná právomoc odvolacieho súdu vzťahuje nielen na zákonnosť a odôvodnenosť napadnutých výrokov rozsudku, proti ktorým odvolateľ podal odvolanie, ale aj na správnosť postupu konania, ktoré im predchádzalo.

Podľa § 321 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku odvolací súd zruší napadnutý rozsudok tiež pre podstatné chyby konania, ktoré napadnutým výrokom rozsudku predchádzali, najmä preto, že boli porušené ustanovenia, ktorými sa má zabezpečiť objasnenie veci alebo právo obhajoby.

Z uvedeného vyplýva, že tak okresný súd príslušný konať v trestnej veci sťažovateľa po prípadnom podaní obžaloby, ako aj odvolací súd v prípade podania odvolania sú súdmi s plnou jurisdikciou, v právomoci ktorých je posúdenie všetkých relevantných skutkových aj právnych okolností daného prípadu vrátane zákonnosti a ústavnosti postupu orgánov prípravného konania.

Sťažovateľ teda uplatnením svojho práva na obhajobu v priebehu trestného konania vedeného proti nemu má možnosť účinným spôsobom namietat' porušenie svojich základných práv a slobôd pred všeobecnými súdmi.

Pokiaľ ide o sťažovateľom namietané porušenie čl. 13 dohovoru, považuje ústavný súd za potrebné uviesť, že Trestný poriadok v § 185 zakotvuje sťažnosť ako opravný prostriedok proti uzneseniu. V nasledujúcich ustanoveniach § 186 až § 195 Trestného poriadku je upravený okruh oprávnených osôb, lehoty, dôvody a postup pri rozhodovaní o sťažnosti. Je teda zrejmé, že v právnom poriadku Slovenskej republiky existuje účinný právny prostriedok nápravy proti uzneseniu o vznesení obvinenia, ktorý má obvinený vo svojej dispozícii.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd sťažnosť sťažovateľa po jej predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie.

Po odmietnutí sťažnosti ako celku bolo už bez právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľa.

Nad rámec tohto rozhodnutia ústavný súd považoval za vhodné poukázať na skutočnosť, že z uznesenia vyšetrovateľa sp. zn. ČVS: PPZ-139/BPK-Z-2007 z 23. októbra 2008 o vznesení obvinenia sťažovateľovi nevyplýva, že by vyšetrovateľ zakladal obvinenie sťažovateľa (teda svoj dostatočne odôvodnený záver, že trestný čin spáchal sťažovateľ - § 206 ods. 1 Trestného poriadku) na inkriminovanom zvukovom zázname na CD nosiči.

V označenom uznesení vyšetrovateľa sa totiž uvádza:

„Pre potvrdenie skutočností, ktoré oznamovateľ uviedol v podaní, boli do spisu zabezpečené výpisy údajov telekomunikačnej prevádzky a to postupom v zmysle § 116 ods. 1, ods. 2 Trestného poriadku, po ktorých vyhodnotení bola zistená telefonická komunikácia medzi M. B. a JUDr. M. F., ktorá potvrdila ich vzájomnú telefonickú komunikáciu v predmetnom období septembra 2007.

Do spisového materiálu boli vyšetrovateľom PPZ ÚBPK Odboru boja proti korupcii Západ zabezpečené i ďalšie podklady vo forme listín, ktoré sú potrebné pre objasnenie veci a to dožiadania, správy, fotokópie relevantných rozhodnutí, fotokópia trestného spisu pod sp. zn. 2 T 24/04 a iné.

Na základe zdokumentovaných podkladov a hlavne s poukazom na výpovede už vypočutých osôb, oznámených údajov telekomunikačnej prevádzky a ďalších vyššie uvedených listín, došlo k zmene právnej kvalifikácie skutku pod č. 1 a to tak, že skutok, pre ktorý bolo začaté trestné stíhanie vyšetrovateľom PPZ ÚBPK Odboru boja proti korupcii Západ dňa 15. 11. 2007 v zmysle § 199 ods. 1 Trestného poriadku pod ČVS: PPZ-139/BPK-Z-2007 ako za prečin zneužívania právomoci verejného činiteľa podľa § 326 ods. 1, písm. a) Trestného zákona a zločin prijímania úplatku podľa § 329 ods. 1, ods. 2 Trestného zákona, je nutné ďalej posudzovať ako zločin podvodu podľa § 221 ods. 1, ods. 3 písm. a) Trestného zákona v štádiu pokusu podľa § 14 ods. 1 Trestného zákona.“

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. apríla 2009